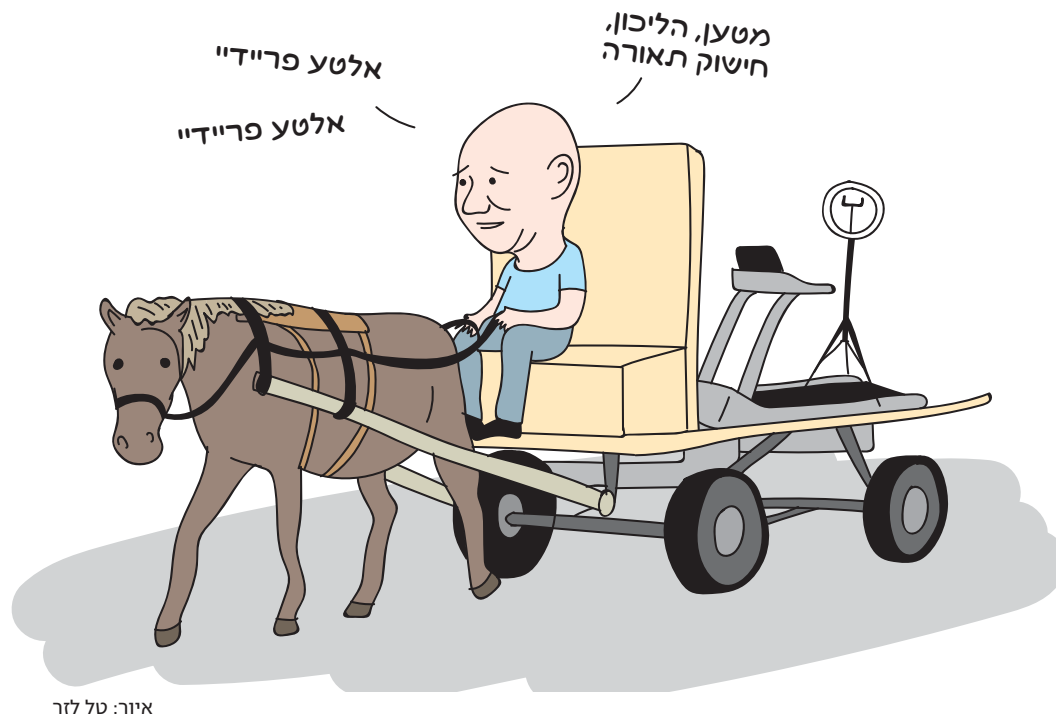

יאיר ניצני מרים גבה

איור: טל לזר

יום שישי השחום

למה לא להנהיג גם "אסרו בלאק פריידי", עם גשר לחג הרווקים הסיני, ואז חו"ל המועד לגאדג'טים?

משלוחים שונים מעליבאבא. זה רק עניין של זמן עד שהפר' שנות של ילדינו ל"הדליקו, האירו" תהיה שמדובר בהדלקת המחשבים, ושסיבוב הסביבון נעשה לזכר סיבוב כרטיס האש' ראי כדי למצוא את הספרות בגב הכרטיס.

מצד שני, אולי מן הראוי להוסיף למועדים הללו סממנים מסורתיים. למשל, להוסיף לבלאק פריידי את ה"אסרו בלאק פריידי", שממנו נעשה גשר לחג הרווקים הסיני, שיימשך בחול המועד הסיני, שיכונה חו"ל המועד, ובו לא נעבוד ורק נזמין גאדג'טים מחו"ל.

צרכנים נבובים וסקרנים נשאלת כמובן השאלה מה אומרת העובדה שהמחירים בימי החגים הללו כל כך נמוכים, ואם העובדה שאנחנו משלמים פי 3 בימים שאינם חגי מבצעים לא מעידה על כך שבהנהלת עליבאבא אכן יש ארבעים שודדים, ושהסייבר מאנדיי הוא תכלס פראייר מאנדיי. עניין נוסף שצריך להידרש אליו הוא כמות הפלסטיק, הקרטונים וחבורות ההסבר שנוספים עם כל חבילה שהזמינו. מדובר בכמות אדירה, שמזהמת את עתיד ילדינו, צבינו ודולפינינו. למען ההגיונות צריכה להישאל השאלה מה מזהם יותר – למלא את הבית באמצעים למשחקים וירטואליים כמו מחשבים וטלפונים, או למלא את הבית במשחקי קופסה ולגו מפלסטיק, כמו פעם.

אבל בבואנו לחפש פתרונות, לא יזיק אם נסתכל אחורה, אל הדורות הקודמים. פעם, כשהיינו צעירים ויפים ובלי אייבי, היינו קוראים לאלטע זאכן כשרצינו להיפטר מחפצים. הוא היה בא עם סוס ועגלה, אוסף את הג'אנק שלנו ומוכר אותו למישהו אחר. אולי הגיע הזמן לחזור למקורות, ושבווע לפני הבלאק פריידי לקיים את הג'אנק פריידי, או את יום האלטע זאכן הסיני, שבו כל אחד יכול להיפטר מהגאדג'טים המיותרים שהזמין בשנה שעברה ולהעביר אותם למי שכן צריך, שבע' צמו ייפטר מהג'אנק המיותר שלו. ככה כל אחד יכול ליהנות ממוצרים מיותרים חדשים בלי לבזבז כסף ולזהם את הסביבה. כדי להרגיש בינלאומיים אפשר לקרוא לזה עלי זאכן. שיהיה חג שמח וחסכוני, וצום קל לאוברדראפט.

yairn@israelhayom.co.il

המראה המוכר של אדם שפורק בלהט חבילה עטופת פצפ' צים בצאתו מסניף הדואר מזכיר ילד שקיבל זה עתה צעצוע של קינדר להרכבה. בשני המקרים מתחילה הספירה לאחור לקראת הגעתו של הצעצוע לפח.

הקמפיינים של הרשתות השונות צועקים לעברנו מכל המדיות, כולל עיתונים, רדיו וטלוויזיה. רשת אחת, שאינה אונליין, הגדילה לעשות והעלתה פרסומים מלגלים וחינניים על הקנייה אונליין עם קיצורים בנוסח: tils – תמרוך לפני שתקנה, mlt – משש לפני שתקנה, byzz – בואנה זה זול. הייתי מוסיף tttslmbb שמשמעו: תברוך טוביטב שאתה לא ממלא את הבית בשטויות.

בלאק פריידי מתווסף על הוולנטיינס דיי, יום המשפחה וכמובן דמי חנוכה, מועדים שכולם מכבדים לא רק על לוח השנה אלא גם על האוברדראפט. שכן, בניגוד אלינו, אף אחד מילדינו לא מתכוון להסתפק בכך שנתפור לו בגד עם כיסים ונמלא את כיסיו באגוזים. מקור השם לא ברור, ואני תוהה אם זה קשור לשחור בעיניים שנקבל בעוד חודש, כשיגיע החשבון של כרטיס האשראי; או שמא זה קשור לאימה שתוקפת את אנשי המחשבים והרשתות ביום שבו כל העולם ורעייתו יושבים על המחשבים, מחפשים דילים ותוקעים את האינטרנט בצורה שלא מאפשרת קניות.

מכיוון שהחגים הנ"ל אינם חגים דתיים, אינם חלק מהמיסורת, ובמשנה אין את מסכת עליבאבא מציע, הרבה סוגיות הלכתיות בעניינם נשארות פתוחות. מעניין, למשל, מה עמי דתם של פוסקי הדור בעניין קניות שגלשו מהבלאק פריידי אל תוך השבת – האם במקרה של מכורים לקניות וקמצנים לא מדובר בפיקוח נפש? והאם מותר ליהודי להפעיל לצורך הקניות בוט של שבת?

כעם מרובה חגים וטקסים חשוב שנקפיד להבדיל בין החיגים שלנו לבין חגי הקניות, כדי שבדורות הבאים לא יתערבבו המנהגים ונמצא את עצמנו צורכים לקראת יום הרווקים הסיני סופגניות בטעם חמוץ-מתוק או אגרוול ממולא בריבה, לזכר נס המחירים אשר חוללו הרווקים, כשתוכנית חיסכון שהיתה אמורה להספיק לתשלום משכנתא אחת הספיקה לשמונה

הנה חלפה לה עוד שנה, ושוב אנחנו מוצאים את עצמנו בעיצומו של בלאק פריידי (או אם חשור' בה לכם התקניות הפוליטית – יום שישי השחום, או שישי אפרו-אמריקני). בהמשך יצטרפו גם חבריו הטובים, סייבר מאנדיי (יום שני הקיברנטי) ויום הרווקים הסיני, שבבתים שבהם אחד מבני הווג יגזים עם הקניות – עלול להפוך ליום הגרושים הישראלי.

למי שעוד לא שמע על העניין ולא מבין מאיפה צצו חגים חדשים בלוח השנה, נסביר שלא מדובר בחגים יהודיים חדישים, וגם לא במנהג של בנות ישראל לנצל את יום שישי כדי להוציא שחורים אצל הקוסמטיקאית. מדובר ביוזמה מסחרית של טיפוסים כמו ג'ף בזוס מאמזון וג'ק מא מעליבאבא, שרר' צים למכור לנו בשבוע אחד מוצרים מיותרים בסך עשרה מיליארד דולר, שזו גם בערך כמות הימים שייקח לנו כדי להיפטר מהם אחר כך.

לעברכם הנאמן יש, למשל, לא ממש על דעתו, חפצים שנמצאים בסטטוס שבין אחסון לטווח ארוך לטובת צבירת אבק, לבין השלכה לפח האשפה. כולם נקנו במבצעים נוסח שישי שזוף או שני ממוחשב, ודי מהר התברר שהם שייכים דווקא לרביעי' מיותר או לחמישי שמאטעס. לדוגמה – חישוק תאורה שהוא גם מעמד לטלפון לצילום טיקטוק, שכבר אינו מאיר, אבל גם אי אפשר לעשות איתו הולה הופ; מתלה לבי גדים שהיה במקור הליכון משוכלל אבל כף אדם כמעט שלא דרכה עליו, ומי שקנה אותו קרוב יותר לשימוש בהליכון של קשישים; מטען לסלולרי שאמור להיטען מאור השמש ומיועד לשמש את הקטנה בטיולים שבהם היא עשויה להיקלע, חלילה, לכמה שעות ללא שקע חשמלי; וכיוצא באלה. בניגוד ליומרה הסולארית שלו, המטען הנ"ל לא הצליח לקשור קשרים עם השמש ולהיטען דרכה. נראה שהוא דווקא סובל מאלרגיה לשמש, וכמעט שהתפתית למרוח עליו קרם הגנה.

כולנו אוהבים לקבל מתנות, ובמיוחד מחו"ל. פעם קראו לזה "הדוד מאמריקה", והיום זה כנראה מגיע ממשפחה פחות קרובה של עובדי דחק מסין, שלא ישנו שבועיים כדי לארוז לנו את המתנות שימתינו לנו בסניף הדואר או בפיצוצייה הקרובה, שיותר נכון לקרוא לה חבילייה או עליבאבייה.